

Pesti Központi Kerületi Bíróság
7.P.50.707/2020/14-I.

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK

A Pesti Központi Kerületi Bíróság

a dr. Lajos Sándor ügyvéd (1093 Budapest, Boráros tér 3. 3/9.) által képviselt

() **felperesnek**

a Ügyvédi Iroda – ügyintéző:
által képviselt

OTP Bank Nyrt. (1051 Budapest, Nádor u. 16.) **alperes** ellen

szervződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében meghozta az alábbi

Í T É L E T E T :

A bíróság állapítja meg, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2007.04.12. napján dr. Juhász Gábor, mint dr. Szalontai Magdolna közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes által /2007. számú közjegyzői okiratba foglalt 60 banki ügyletazonosítójú önálló zálogjoggal biztosított részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés elnevezésű okiratba foglalt kölcsönszerződés

I.7.1. pontjának „A Hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az Adós, vagy a Zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy az őket e jogviszonyokban jogszabály vagy az Üzletszabályzat, illetőleg Hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget. Súlyos szerződésszegésnek minősülnek az Üzletszabályzatban foglalt esetek, így különösen:

ha az Adós a jelen szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 (harminc) napon belül nem teljesíti.” rendelkezése érvénytelen.

A bíróság ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasítja.

A bíróság kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 221.000.- (kettőszázhuszonegyezer) Ft perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül fellebbezésnek van helye, melyet a Fővárosi Törvényszéknek címezve a jelen bíróságon lehet elektronikus úton benyújtani.

A bíróság tájékoztatja a feleket, hogy a fenti határidőbe nem számít bele 2020. december 24. és 2021. január 01. napja közötti időszak.

A másodfokú eljárásban a jogi képviselő a peres felek számára kötelező, ezért a részükről benyújtott fellebbezés esetén a fellebbezést benyújtó félnek jogi képviselőt szükséges meghatalmaznia; ha jogi képviselővel nem rendelkezik, a fellebbezést a bíróság hiánypótlási

felhívás kiadása nélkül visszautasítja. A fellebbezést benyújtó fél pártfogó ügyvédi képviselet biztosítása iránti esetleges kérelmét a jogi segítségnyújtó szolgálatnál terjesztheti elő.

A másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, a bíróság azt indokoltnak tartja, vagy tárgyaláson foganatosítható bizonyítást kell lefolytatni. A fellebbező félnek a tárgyalás tartására irányuló kérelmét a fellebbezésében kell előterjesztenie. A fellebbező fél ellenfele a fellebbezés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül tárgyalás tartását kérheti.

A felek kérelme alapján sem kell tárgyalást tartani, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a 379. és 380. §-ban meghatározott okból kell hatályon kívül helyezni, a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, a fellebbezés csak a teljesítési határidővel vagy a részletfizetés engedélyezésével, illetve az előzetes végrehajthatósággal kapcsolatos, vagy a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul.

INDOKOLÁS

- [1] A felperes 2007 tavaszán a hitelkiváltás miatt alapos előzetes tájékoztató, banki ügyintézővel történt egyeztetést követően 2007.04.12. napján az alperesi jogelőddel dr. Szalontai Magdolna közjegyző mellett működő dr. Juhász Gábor közjegyzőhelyettes előtt '2007. ügyszámú közjegyzői okiratba foglalt, _____ ügyletazonosítójú, önálló zálogjoggal biztosított, részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés deviza alapú kölcsönhöz elnevezésű kölcsönszerződést kötött.
A kölcsön biztosítékeként önálló zálogjog került alapításra a felperes 1/1 arányú kizárólagos tulajdonában álló _____ hrsz-ú ingatlanra.
- [2] A szerződés I. 7.) pontja rendelkezik a szerződés felmondásának szabályairól:
I.7.1. A „A Hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az Adós, vagy a Zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy az őket e jogviszonyokban jogszabály vagy az Üzletszabályzat, illetőleg Hirdetmény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget.
Súlyos szerződésszegésnek minősülnek az Üzletszabályzatban foglalt esetek, így különösen:
- ha az Adós a jelen szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 (harminc) napon belül nem teljesíti. (a továbbiakban: I.7.1. pont)
A szerződés ezt követően további nyolc felmondásra okot adó esetet sorol fel.
- [3] Az alperesi jogelőd névváltozását, majd jogutódlását követően 2015 márciusában felperes kézhez vette a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvény szerinti elszámoló levelet, a felperes panasszal nem élt az elszámolás ellen, így az a 2014. évi XL. törvény 38. § (6) a) pontja alapján felülvizsgáltnak minősül.
Az alperes, mint az AXA Bank Europe SA jogutódja 2016.11.01. napján kelt levelével tájékoztatta a felperest a jogutódlásról.
- [4] Felperes több alkalommal is próbált egyezséget kötni alperessel a kölcsönügylet teljeskörű lezárása érdekében. Felperes a mai napig szerződésszerűen teljesít a bank felé.

- [5] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a felperes és az alperes jogelődje által 2007.04.12. napján aláírt, dr. Juhász Gábor, mint dr. Szalontai Magdolna közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes által /2007. számú közjegyzői okiratba foglalt 6C banki ügyletazonosítójú önálló zálogjoggal biztosított részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés elnevezésű okiratba foglalt kölcsönszerződés részlegesen érvénytelenségét a szerződés I.7.1. pontjának a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége folytán. Kérte, hogy a bíróság a szerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő (ex tunc) hatállyal nyilvánítsa érvényessé oly módon, hogy a szerződés I.7.1. pontjának fent idézett mondatai nem képezik a szerződés részét. A 2014. évi XL. törvény 37. (1) bekezdése szerinti érvénytelenség összegszerű jogkövetkezményének levezetésére vonatkozó számítást nem terjesztett elő, mivel a szerződés I.7.1. pontja fenti mondatainak tisztességtelensége a követelés összegszerűségére nincs hatással. Az alperes perköltségben való marasztalását kérte a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a csatolt megbízási szerződésben foglaltak szerint. Érvényesíteni kívánt jogként az alábbiakat jelölte meg: Ptk. 4. § (1), 8. § (1), 9.§, 11. §(1) (2), 198. §, 205. §, 209. §, 209/A. §, 217. §, 218.§, 234.§, 237. §, 239. §, 523. §, 685. §, 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) i.) pont, Fgytv. 2. § e.) pont, Hpt. 3. § 4., § 5.§, 210.§.
- [6] Arra hivatkozott, hogy a jelen per tárgya a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása, így a marasztalásra irányuló kereseti kérelemnek a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 172. § (3) bekezdése alapján helye van a konjunktív feltételek teljesülésére figyelemmel. A 2020.02.11-i időállapot szerint még felperes tartozik alperesnek 29.245.040.-Ft-tal, így a felperes az alperessel szemben marasztalást nem tud kérni, a megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges, mivel a kölcsönszerződés I.7.1. pontjába foglalt azonnali hatályú felmondási ok a fogyasztó felperes jogszabályból következő jogaihoz és kötelezettségeihez képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a felperest, ezáltal a felperes hátrányos helyzetbe kerül az alperessel szemben. A szerződés érvényessé nyilvánítása iránti kérelem jogalapja a Ptk. 237. § (2) bekezdése, a 2014. évi XL. törvény 37. § (1) bekezdése, valamint az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja.
- [7] Kiemelte, hogy a felek szerződése fizetési késedelem esetére a szerződés I.1.7. pontjában a Ptk.-tól eltérő felmondási okot tartalmaz, amely „valamely” szerződéses kötelezettség megsértése esetére biztosít azonnali hatályú felmondási jogot. A felek a szerződésben a Ptk. dispozitív rendelkezése alapján attól eltérően szabályozták a fizetési kötelezettség megszegésén alapuló felmondási okot. A felmondási ok tisztességtelenségének vizsgálata során abból kell kiindulni, hogy a Ptk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai a 93/13. EGK Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/U. „RWE Vertnek” ítélet 58. pont). Az EUB C-415/1 I. „Aziz” ügyben hozott ítéletének 68-69. pontjai alapján annak megállapításához, hogy valamely feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és

kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára, különösen a nemzeti jognak a felek megállapodása hiányában irányadó szabályait kell figyelembe venni. Az ilyen egyenlőtlenség csak akkor nem sérti a jóhiszeműség követelményét, ha méltányos eljárás esetén észszerűen elvárható lett volna, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően is elfogadja az adott feltételt. Ez rögzül a BDT2017. 3629. számon közzétett egyedi ítéletben is: „A fogyasztó kárára mutató jellegű egyenlőtlenséget a pénzügyi intézmény az általa megfogalmazott általános szerződési feltétellel akkor idézi elő a jóhiszeműség követelményével ellentétesen, ha a sérelmes kikötést az átlagos, észszerűen eljáró fogyasztó egyedi tárgyalás esetén nyilvánvalóan nem fogadta volna el.”

- [8] Álláspontja szerint a kölcsönszerződés I.7.1. pontjának az azonnali hatályú felmondási oka a fogyasztó jogszabályból következő jogaihoz és kötelezettségeihez képest kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót, mert míg a feltétel valamely szerződési kötelezettség megsértéséhez fűz felmondási okot, addig a Ptk. csak súlyos szerződésszegés esetén teszi lehetővé a felmondást. A szerződési feltétel tehát egyensúlytalan, mert a fogyasztóra nézve a Ptk.-hoz képest szigorúbb felmondási okot fogalmaz meg. A feltétel kapcsán a jóhiszeműség és tisztesség elvének sérelme megállapítható, ugyanis ilyen tartalmú megállapodást a kötelezett egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem kötött volna.

Az I.7.1. pont szerinti felmondási ok nem tesz eleget továbbá az EUB C-537/12, és C-116/13. számú egyesített ügyekben hozott ítélete fogyasztói szerződés felmondásával kapcsolatos elvárásainak sem. Az EUB ebben az ítéletében a 93/13. EGK Irányelv melléklete I. pontjának g) alpontját úgy értelmezte, hogy felmondásra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellegének értékelése során annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy a felmondási ok lényeges kötelezettség nem teljesítéséhez, valamint a futamidőhöz és a tartozás összegéhez képest súlyos szerződésszegéshez kapcsolódik-e, továbbá megnehezíti-e a fogyasztó bírói igényérvényesítéshez fűződő jogait, illetve a nemzeti jog hatékony eszközöket biztosít-e a fogyasztó számára a felmondás jogkövetkezményeinek orvoslására.

Az EUB ítéletéből az is levezethető, hogy a felmondást a hitelező részéről fizetési felszólításnak kell megelőznie, amelynek teljesítésével a fogyasztó a felmondás jogkövetkezményeit el tudja háritani. Mindezen követelményeknek a perbeli szerződési feltétel nem tesz eleget, hiszen a felmondást a hitelező számára bármilyen csekély szerződésszegés esetére megelőző felszólítás nélkül lehetővé teszi, és mivel a szerződést a felek közokiratba foglalták, ezért a felmondás azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a közjegyzői okirat záradékolásával a teljes követelés közvetlenül végrehajthatóvá válik. A szerződési feltétel végső soron a fogyasztó felperes bírói védelemhez való jogának gyakorlását is megnehezíti, mert neki kell felperesi pozícióban minden bizonyítási teher mellett jogait érvényesíteni.

- [9] Csatolta és hivatkozott a Kúria a Gfv.VII.30.071/2019/9. számú — felperesi jogi érvelést minden tekintetben alátámasztó — ítéletére [9. irat melléklete], melyben a Kúria kifejtette, hogy „A Kúria megítélése szerint a szerződésszegés súlyát minden esetben az adott ügy körülményeihez kell megítélni. Akkor illetheti meg a hitelezőt az azonnali hatályú felmondás joga az r.Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján tipikus esetben, ha az adóst, adósokat jelentősebb összegű lejárt tartozás terheli.”

Az az alperesi érvelés, amely szerint a kölcsönszerződés felmondását nem az elmulasztott fizetési kötelezettség összecszerűsége, hanem annak 30 napot meghaladó késedelme alapozza meg, mely késedelemből alappal lehet következtetni a kölcsön visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettségére alátámasztja azt a felperesi érvelést, hogy bármilyen csekély

fizetési késedelem 30 napon túli fennállásából az alperes alappal következtet a kölcsön visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettségére.

- [10] Álláspontja szerint a szerződés 1.7.1. pontja alkalmas arra, hogy a felek közötti egyensúlyt a fogyasztó felperes hátrányára felborítsa és számára ténylegesen hátrányt okozzon. A szerződésnek azon kitétele, hogy a fogyasztó kötelezettségét megszegi, avagy valamelyik kötelezettségének nem tesz eleget, bármilyen csekély súlyú kötelezettségzegés esetére is a legsúlyosabb szankciót helyezi kilátásba, az azonnali hatályú felmondást, ez tisztességtelen, mivel kiszélesíti a fizetési kötelezettségek sorát és azok súlyában sem tesz különbséget. A tisztességtelenség megállapításához nem szükséges, hogy a hátrány már be is következzen, hanem ahhoz elegendő az egyenlőtlenség bekövetkezésének lehetősége is. A tisztességtelenség — a magyar jogszabályok szerint — a kereseti kérelem teljesítésével küszöbölhető ki, azaz, a feltétel tisztességtelenségének megállapításával és a szerződés oly módon történő érvényessé nyilvánításával, hogy az I.7. 1. pont „támadott” rendelkezései nem képezik a szerződés részét a továbbiakban.
- [11] Nem fogadta el azt az alperesi érvelést, hogy a kölcsönszerződés I. 7.1 pontjának logikai értelmezéséből az következik, hogy az alperes a kölcsönszerződést a felperes súlyos szerződésszegése esetén mondhatja fel azonnali hatállyal, ugyanis az említett pontja kifejezetten is ugyanis a „valamelyik” kötelezettség megszegése nem tekinthető egzakt, mindenki számára értelmezhető meghatározásnak.
- [12] A felek között fogyasztói szerződés jött létre, amelynek rendelkezéseit a szerződéskötéskor hatályos a Ptk. 209. §-a alapján kell vizsgálni a felperes által állított tisztességtelenségre figyelemmel.
A tisztességtelenség megállapítása a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján a bíróság mérlegelésével, másrészt — kizárva a bírói mérlegelést — a Ptk. 209. § (3) bekezdésének felhatalmazása alapján a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló, szerződéskötéskor hatályos 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) alapján lehetséges.
Az érvénytelenség alapvető jogkövetkezménye az, hogy a felek által célzott joghatások nem érhetők el (az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pont), ezért a szerződés azon kikötései és rendelkezései, amelyek tekintetében az érvénytelenségi ok fennáll a perbeli kölcsönszerződés I.7. 1. pontjának fent idézett mondatai, joghatás kiváltására nem alkalmasak. A tisztességtelen kikötés a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján a szerződésből „kiesik”.
A Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. A perbeli esetben a szerződés az érvénytelen rész, a perbeli kölcsönszerződés I. 7.1. pontjának fent idézett mondatai nélkül is teljesíthető, így a teljes szerződés nem „dől meg”. A szerződés I.7. 1. pontjának tisztességtelensége miatti részleges érvénytelensége esetére a 2014. évi XL. tv. 37. §-ának összegszerű jogkövetkezmények kötelező levonására vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni, ugyanis a rendelkezés semmissége nem eredményez a felek közötti elszámolási viszonyában változást.
- [13] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés alapján.

Alaki védekezést nem terjesztett elő, de előadta, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti törvényi feltétel hiányzik a kereset érdemi elbírálásához — nincs megjelölve a keresetben valós és védendő jogi érdek — éppen ellenkezőleg azt tette világossá mellékletei csatolásával, hogy jelen per csupán eszköze lenne egy, az alperessel létrehozni kívánt peren kívüli megállapodásnak, ahol felperes a követelés egy része elengedését szeretné elérni.

Utalt arra, hogy láthatóan a felek között a felperes által keletkeztetett jogvitának semmi köze a szerződés I.7.1. pontjához, ahhoz valós érdeksérelmet nem kapcsol felperes. A felperes által csatolt levelezés szerint a felperes a szerződés árfolyamkockázati kihatású rendelkezéseit tartotta és tartja érvénytelennek és az e tárgyban született számos EUB határozatra hivatkozott.

A kereset tényszerűtlen és okszerűtlen tehát, és a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételt egyértelműen nem képes kiszolgálni a kereseti (valós) tényállítás hiánya a I.7.1. szerződési pont sérelemkötő hatását illetően.

A megállapítás iránti kereset megalapozottságához két konjunktív feltételnek kell bekövetkeznie, amelyek közül, ha valamelyik nem áll fenn, akkor a megállapítási kereset nem teljesíthető. Az egyik feltétel az, hogy a megállapítás a felperes részére valamely jogvédelme érdekében legyen szükséges, további feltétel az, hogy a felperes ne követelhesen teljesítést.

A felperes kereseti kérelméből és a csatolt dokumentumokból nem állapítható meg, hogy mi az a konkrét anyagi jogi jogosultság, amely a jelen per alperesével szemben védelemre szorul. Utalt arra, hogy a keresethez csatolt F/6-7-8-9 számozású mellékletek tartalma teljességgel eltérő a kereseti kérelem tartalmához képest, illetve a felperes által felsorolt jogszabályok esetében sem vezet le, hogy azok hogyan kapcsolódnak a kérelméhez.

A megállapítási kereset feltétele, hogy a felperes számára valamilyen jogvédelem érdekében legyen rá szükség, azonban pont a felperes által hivatkozott Kúriai ítélet alapján állapítható az meg, hogy a kereseti kérelem semmiféle jogvédelemre nem alkalmas, nincs valós, védendő jogi érdek, amit a kereset szolgálni tudna.

Ha ez a vitatott rendelkezés a szerződésből „kiesne”, akkor is a r. Ptk. 525. § alapján egy esetleges alperesi felmondás esetén a bíróság azt vizsgálná erre irányuló kereseti kérelem alapján, hogy a szerződésszegés jelentős volt-e, elégséges okot szolgáltatott a felmondásra. A felperes nem hiheti azt, hogy a támadott szerződési feltétel törlése esetén szerződésszegés esetén mentesülne a jogkövetkezmények alól. Éppen a csatolt bírósági ítéletek mondták ki azt, hogy a felmondás önmagában nem jogellenes amiatt, hogy a szerződési rendelkezés érvénytelen, mert ilyenkor is vizsgálni kell, hogy a kieső rendelkezés helyén a r. Ptk. 525. § (1) bekezdésben foglalt okszerű feltételek fennálltak-e, tehát vizsgálni kell az adós késedelmét, azt, hogy mekkora volt ez a késedelem és erre tekintettel jogszerű és okszerű volt-e a felmondás. A Kúriai ítélet [36] bekezdése mondja ki egyértelműen, hogy ha bármilyen okból tisztességtelen lenne a támadott szerződési kikötés, ettől függetlenül a Ptk. 525. § alapján önmagában is helye lehet a felmondásnak.

- [14] A perben a kölcsönszerződés I.7.1 pontjának vizsgálata során álláspontja szerint alkalmazni szükséges a tisztességtelenség EUB által kialakított tesztjét, vizsgálni kell, hogy a felperes által sérelmezett kikötés ténylegesen alkalmas-e arra, hogy a felek közötti egyensúlyt a fogyasztó felperes hátrányára borítsa fel.

Előadta, hogy a kölcsönszerződés felmondását nem az elmulasztott fizetési kötelezettség összecszerúsége, hanem annak 30 napot meghaladó késedelme alapozza meg, mely késedelemből alappal lehet következtetni a kölcsön visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettségére.

Az Aziz ítélet alapján a Ptk. 209. § (1) bekezdése a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (93/13 Irányelv) 3. cikkének (1) bekezdése szerint a fogyasztói szerződések tisztességtelenségi tesztjét tartalmazza. Az EUB számos ítéletében rögzítette, hogy a tisztességtelenséget az Európai Unió valamennyi tagállamában egységes elvek alapján kell értelmezni, de a tisztességtelenséget kizárólag az adott tagállam bírósága állapíthatja meg.

A tisztességtelenségi teszt lépései a következők:

- a kölcsönszerződés vitatott kikötésének hiányban mi lett volna szerződés tartalma az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján;
- a kölcsönszerződés vitatott kikötése a felperes hátrányára eltér-e az egyébként irányadó jogszabályi rendelkezésektől;
- az eltérés olyan tartalmú-e, amit a fogyasztó a vitatott kikötés egyedi megtárgyalása esetén a magyar piacon szokásosan alkalmazott hasonló kikötések, az eltérés mértéke és az eltérés tárgyi, objektív indoka, az irányadó jogszabályok által biztosított jogorvoslatok fényében valószínűsíthetően nem fogadott volna el; és
- ha az (i)-(iii) pont alapján a kikötés tisztességtelen lehet, akkor a vitatott kikötés tényleges előidézheti-e a felperes oldalán a hivatkozott jelentős hátrányt, azaz az irányadó, kötelező magyar jogszabályok nem orvosolják-e a szerződéses kikötésben foglalt hátrányt.

- [15] Az Aziz ítélet 68. pontja értelmében a 93/13 Irányelv 3. cikk (12) bekezdés szerinti „jelentős egyenlőtlenség”, vagyis a Ptk. 209. § (1) bekezdés megfogalmazásában a vitatott szerződési kikötés egyoldalú és indokolatlan jellegének vizsgálatában először meg kell állapítani, hogy a magyar jog a kölcsönszerződésben foglalt kikötés hiányában irányadó szabályai milyen szerződéses tartalmat állapítanak meg.

A szerződéses kikötés és az egyébként irányadó jogszabályi rendelkezés összehasonlítása alapján lehet megállapítani, hogy a kölcsönszerződés vitatott kikötése a felperes hátrányára eltér-e a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől, illetve vannak-e olyan jogszabályi rendelkezések, amelyek a tisztességtelenség kiküszöbölését lehetővé teszik.

- [16] Az Aziz ítélet 69. pontja alapján a kölcsönszerződés vitatott kikötése a 93/13 Irányelv 3. cikk (1) bekezdés alapján akkor ellentétes a jóhiszeműség követelményeivel, illetve a Ptk. 209. § (1) bekezdés értelmében akkor sérti a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, ha a kölcsönszerződés megkötésekor észszerűen elvárható, illetve feltételezhető volt, hogy a fogyasztó a kikötés egyedi megtárgyalása esetén is elfogadta volna.

Azt, hogy észszerűen elvárható volt-e a sérelmezett kikötés felperes általi elfogadása, a kölcsönszerződés átfogó értékelésével, a kölcsönszerződés megkötését kísérő összes körülmény figyelembevételével kell megállapítani. Ennek keretében kötelezően vizsgálandó különösen, hogy: (a) a szerződéskötés időpontjában a hasonló deviza-kölcsönszerződésekben a piacon szokásosan alkalmazott szerződéses kikötésekben jellemzően hasonló szabályokat fogalmaztak-e meg; (b) mi volt az eltérés tárgyi/objektív indoka; és (c) az irányadó szabályok alapján védelem nélkül maradt-e a felperes a kikötés állítólagos tisztességtelenségével szemben.

Az utolsó szempont különösen jelentős, mivel a 93/13 Irányelv 3. cikk (1) bekezdése kifejezetten azt mondja ki, hogy a szerződéses kikötés tisztességtelensége akkor állapítható meg, ha a fogyasztó hátrányára történő eltérés a fentiek szerinti egyenlőtlenséget idéz elő, vagyis ilyen egyenlőtlenséget okoz.

A kölcsönszerződésből „eredő jogoknak és kötelezettségeknek a fogyasztó kárára történő eltolódásából”, azaz az egyenlőtlen szerződéses kikötésből tehát „nem következik minden

további nélkül” a jóhiszeműség és tisztesség elvének sérelme, a kikötés tisztességtelensége. Ehhez az is szükséges, hogy a vitatott kikötés az irányadó jogszabályok és a kölcsönszerződéssel kapcsolatos egyéb szempontok átfogó mérlegelése alapján ténylegesen hátrányos helyzetet „idézzon elő” a felperes oldalán.

A Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés közösségi joggal összhangban álló értelmezése esetén tehát a kölcsönszerződés kifogásolt kikötése csak akkor tisztességtelen, ha tényszerűen bizonyítható, hogy a vitatott kikötés a fogyasztó számára ténylegesen hátrányt okoz vagy okozhat.

[17] A BDT 2011. 2571 II. pontja kimondja, hogy „a [bankkölcsön] szerződés egyoldalú, azonnali megszüntetése (...) csak súlyos szerződésszegés, a hitel visszafizetésének tényleges, valós veszélyeztetettsége esetén alkalmazandó; az ettől eltérő, bármilyen enyhébb megítélésű fizetési késedelem vagy más egyéb enyhébb szerződésszegés esetére kikötött felmondási jog tisztességtelen, érvénytelen”.

[18] A kölcsönszerződés I.7. I pontja az azonnali hatályú felmondási jog rögzítését követően a Ptk. 525. § rendelkezéseire is hivatkozva részletesen meghatározza az azonnali hatályú felmondást megalapozó indokokat. E körben említi azon felmondási okot, mely alperest az adós kölcsönszerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségének, annak esedékességétől számított 30 napon történő elmulasztása esetére illet meg.

Ezen felmondási ok tehát csak névlegesen minősül azonnali hatályú felmondási oknak, hiszen csak az adósi kötelezettségzegést — a fizetési kötelezettség teljesítésének esedékességi időben történő elmulasztását — követő 30 nappal érvényesíthető alperes részéről. Az említett kikötés alapján tehát a — bármely jellegű — fizetési kötelezettség elmulasztása a kölcsönszerződés alapján csak akkor válik súlyos szerződésszegéssé, ha azokat az adós az esedékességet követő 30 nap elteltével sem teljesíti. E 30 napos időszakban, majd a késedelem további időszakaiban az alperes ügyfélszolgálat belső behajtási szabályai alapján számos alkalommal felszólítja az adóst tartozása teljesítésére. A késedelem ennek ellenére történő fennmaradása a visszafizetés elmulasztásának valós kockázatát igazolja. A banki behajtás és adóskezelés a gyakorlatban az adósok 30 napot jóval meghaladó késedelme esetén, többszörös felszólítás és egyeztetés után, 6-18 hónap elteltével mondja csak fel az alperes a kölcsönszerződéshez hasonló ügyleteket.

Álláspontja szerint a fentiekre figyelemmel az alperesi jogelőddel megkötött kölcsönszerződés I.7.1. pontja jogszerű, nem tisztességtelen, nem irányul hátrányokozásra, nem eredményez egyenlőtlenséget a felek között, a kereset így érdemben megalapozatlan.

A felperes keresete nagyobb részben alapos.

[19] A bíróság a tényállást a felek nyilatkozatai és a csatolt okiratok alapján állapította meg.

[20] A bíróság a megállapítási kereset indításának feltételeit vizsgálta először.

[21] A Pp. 172. § (3) bekezdés kimondja, hogy valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítása iránt akkor terjeszthető elő kereseti kérelem, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges és a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető.

- [22] A Ptk. 209. § (1) bekezdés szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
A Ptk. 209. § (2) bekezdés alapján a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.
A Ptk. 209. § (3) bekezdésében foglaltan külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.
A Ptk. 209. § (4) bekezdés értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.
A Ptk. 209. § (5) bekezdésben foglaltan nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.
- [23] A Ptk. 209/A. (1) bekezdés kimondja, hogy az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.
- [24] A felperes arra hivatkozott, hogy marasztalás a felperes tartozása miatt nem kérhető, és jogmegóvási érdeke pedig azon alapul, hogy az azonnali hatályú felmondási jog miatt a felperes hátrányos helyzetbe került az alperessel szemben.
A bíróság megállapította, hogy miután jelen per tárgya a szerződés I.7.1. pontja tisztességtelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása, így a megállapítás iránti kereset feltételei a Pp. 209. § és 209/A. § alapján fennállnak. A felperes jogmegóvási érdeke az, hogy az alperes részére biztosított felmondási jog a jogszabályok szerint kerüljön a szerződésben meghatározásra. A Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésen alapuló szerződési rendelkezés tisztességtelenségének megállapítása körében helye van megállapítási kereset indításának, hiszen a bíróságnak a felek közötti szerződéses jogviszony fennállásának tényét és az alperes szerződésből fakadó felmondási jogát vizsgálja. A bíróság rámutat arra, hogy jelen kereseti kérelem vonatkozásában nem alkalmazhatóak az alperes által a hivatkozott, felmondás érvénytelensége iránt indított eljárásokban meghozott bírósági határozatokban megállapítottak.
- [25] A felperes a kölcsönszerződés I.7.1. pontjának tisztességtelenségére hivatkozott a csatolt Kúriai ítélet és az abban hivatkozott EUB határozatok alapján.
- [26] A szerződés I.7.1.pontja szerint: A hitelező jogosult a jelen szerződést azonnali hatállyal felmondani, ha az adós vagy a zálogkötelezett a jelen okiratba foglalt szerződések alapján fennálló kötelezettségét megszegi, avagy őket e jogviszonyokban jogszabály vagy az üzletszabályzat, illetőleg hirdetemény szerint terhelő valamelyik kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

- [27] A bíróság a C-415/11 Aziz ítélet 68-69. pontjai alapján azt vizsgálta, hogy a támadott feltétel a felek közötti szerződéses viszonyban jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára, a szerződés mennyiben hozza hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb helyzetbe a fogyasztót és a fogyasztónak milyen eszközei állnak rendelkezésre a tisztességtelen feltételek megszüntetésére. Azt is vizsgálni kellett, hogy tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárható volt-e, hogy a feltétel egyedi megtárgyalás esetén a fogyasztó felperes elfogadja a megtámadott feltételt.
A C-537/12 és C-116/13 egyesített ügyekben meghozott határozat 71. pontja alapján a bíróság a megtámadott szerződési feltétel kapcsán azt vizsgálta, hogy a megtámadott szerződési feltétel szerint az azonnali hatályú felmondás függ-e attól, hogy a szerződésszegés lényeges kötelezettségre vonatkozik-e, a futamidőhöz és az összeghez képest vizsgálja-e az alperes, hogy a nemteljesítés elég súlyos-e, megnehezül-e a bírói védelem és milyen jogorvoslat áll a fogyasztó rendelkezésére.
- [28] A bíróság megállapította, hogy a felek között a Ptk. 523. § alapján fogyasztói kölcsönszerződés jött létre. A Ptk. az 525. §-ban szabályozza a hitelező azonnali felmondásra való jogosultságának az eseteit, melyre az e.) pont szerint akkor van lehetőség, ha az adós más súlyos szerződésszegést követ el.
- [29] A szerződés I.71. pontja ezzel szemben azt rögzíti, hogy a „kötelezettségszegés” esetén, - mely kötelezettség lehet a szerződésbe foglalt, vagy a hirdetménybe, üzletszabályba foglalt kötelezettség is – az alperes azonnali hatályú felmondásra jogosult függetlenül a kötelezettségszegés súlyától. Ez a szerződési rendelkezés megteremti az elvi lehetőségét a szerződés azonnali hatályú felmondásának bármely fizetési kötelezettség 30 napon belüli nem teljesítése esetén. A szerződés nem részletezi, hogy pontosan mely kötelezettség megszegése eredményezi az azonnali felmondást, ebből a rendelkezésből az következik, hogy bármelyik fogyasztót terhelő kötelezettség megszegése esetén jogosult a bank a szerződés felmondására. A szerződés ezt követően példalózó felsorolást ad a súlyos szerződésszegésekről. Ehhez tartozik a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettség esedékességétől számított 30 napon belüli nem teljesítése. Ezzel szemben a Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint súlyos szerződésszegés esetén jogosult a bank az azonnali hatályú felmondásra, a szerződés pedig bármely fizetési kötelezettség megszegését, ha az 30 napig fennáll, súlyos kötelezettségszegésnek minősíti függetlenül annak összegétől, a futamidőtől, a fennálló kölcsönösszegtől.
- [30] A bíróság megállapította, hogy ezen szerződési rendelkezés értelmében a fent idézett EUB döntésekkel ellentétben a felmondás joga nem igazodik sem ahhoz, hogy a szerződésszegés lényeges-e, elég súlyos-e a futamidőhöz és az összeghez képest, ezen kívül nem kötelezi a bankot előzetes felszólításra sem.
- [31] A bíróság rámutat arra, hogy a szerződési rendelkezés tisztességtelenségének vizsgálatánál annak nincs jelentősége, hogy mi a bank adóskezelési gyakorlata, hiszen ez az alperes belső szabályzata. A bíróságnak a felek közötti szerződés rendelkezését kellett vizsgálni és azt, hogy a szerződési rendelkezés a felek közötti egyenlőtlenség bekövetkeztének lehetőségét megteremti-e.
- [32] *A bíróság a Ptk. 209. § alapján azt állapította meg figyelemmel az EUB gyakorlatára is, hogy az I.7.1. pont a felperes számára tényleges hátrányt okozhat, mivel lényegesen kedvezőtlenebb*

helyzetbe hozza, mint a Ptk. 525. §-a. A Ptk. egyetlen rendelkezéséből sem következik, hogy bármilyen nagyságú, akár jelentéktelen fizetési késedelem esetén feljogosítja a hitelezőt az azonnali hatályú felmondásra, így a hivatkozott szerződéses rendelkezés tisztességtelen a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján.

- [33] A rendelkezés a jóhiszeműség követelményével is ellentétes, mivel ezen szerződési pont egyedi megtárgyalása esetén nem lett volna észszerűen elvárható a felperestől, hogy ezt a polgári jogban szabályozott felmondási jogot magára nézve kedvezőtlenebb feltételekkel fogadja el. A bíróság osztotta a felperes azon hivatkozását, hogy az I.7.1. pont megteremti a lehetőségét annak, hogy bármilyen csekély összegű tartozás esetén, vagy bármely kötelezettség megszegése esetén előzetes felszólítás nélkül az alperes a szerződést felmondja. Miután a kölcsönszerződést közokiratba foglalták, így felmondás esetén a közvetlen végrehajthatóság megnyílik az alperes számára, míg a felperesnek ez esetben, egy megindított végrehajtás után lenne lehetősége bírósághoz fordulni. A bíróság megállapította, hogy ezen szerződéses rendelkezés alapján a felperes bírósághoz való fordulás, bírói védelemhez való joga is megnehezül.
- [34] A Ptk. 209/A. (2) bekezdés szerint a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt kikötés semmis. A semmiségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.
- [35] A Ptk. 234. (1) bekezdés alapján a semmis szerződés érvénytelenségére – ha a törvény kivételt nem tesz – bárki határidő nélkül hivatkozhat. A semmiség megállapításához külön eljárásra nincs szükség.
- [36] A bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a szerződés I.7.1. pontjának a keresettel támadott rendelkezése figyelemmel az EUB határozatokra és a Ptk. 209. § (1) bekezdésére tisztességtelen, ezért a Ptk. 209/A. § (2) bekezdés alapján semmis. Mivel az I.7.1 pont nem a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezés, ennek érvénytelensége a Ptk. 239. § alapján nem eredményezi az egész szerződés érvénytelenségét, hiszen a szerződés részbeni érvénytelensége esetén az egész szerződés csak akkor dől meg, ha a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg. A támadott rendelkezés semmissége nem érinti a szerződés teljes érvénytelenségét, a szerződés részlegesen érvénytelen az I.7.1. pontjának a keresettel érintett részében. Az érvénytelen rész nélkül a felek közötti szerződés teljesíthető, hiszen annak az I.7.1. pontja a megtámadott rész kivételével a szerződés része maradt, illetve a szerződés IV.4. pont értelmében a nem szabályozott kérdésekben a Ptk. rendelkezései az irányadóak. Ennek alapján a szerződés továbbra is tartalmazza az alperes részére az azonnali felmondás lehetőségét egyrészt az I.7.1. pont érvényes rendelkezései és a Ptk. 525. § alapján, vagyis ezek megszegése esetén az alperes részére biztosított az azonnali felmondás joga.
- [37] *Miután a szerződés részleges érvénytelensége a felek közötti elszámolást nem érinti, így a szerződés érvényessé nyilvánításának nincs helye, ezért a bíróság a felperes szerződés érvényessé nyilvánítása iránti keresetét elutasította.*
- [38] A bíróság a fentiek alapján a felperesi keresetnek helyt adva a támadott I.7.1. pont tisztességtelensége folytán a felek közötti kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét

megállapította, de a szerződés érvényessé nyilvánítását mellőzte, ekörben a felperes keresetét elutasította.

- [39] A bíróság a Pp. 83. § (2) bekezdés alapján rendelkezett a perköltségről. A felperes költségjegyzékben felszámított költsége 21.000.-Ft illeték és -Ft ügyvédi munkadíj. A bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § alapján az alperest kötelezte -Ft ügyvédi munkadíj megfizetésére, melyet a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységre, a tárgyaláson való megjelenésre és a részleges pernyertességre tekintettel állapított meg. A bíróság a pervesztes alperest kötelezte a -Ft ügyvédi munkadíj és a 21.000.-Ft eljárási illeték megfizetésére.
- [40] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 365. § biztosítja.

Budapest, 2020. december 03.

dr. Fitos Szilvia s. k.
bíró